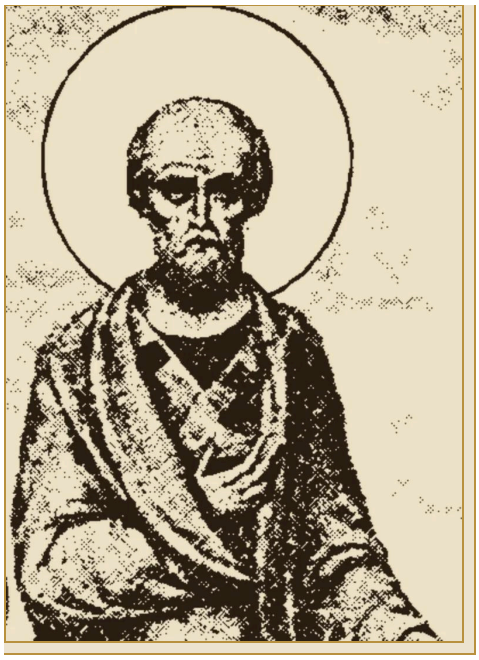

Ìtẹ̀léra Àwọn Aposteli

láti ọdọ̀ St. Evodius, aposteli kan nínú Àwọn Àádọ́rin, nípasẹ̀ àwọn Ìtẹ́ Baba Ńlá ti Antioku àti Moscow, títí di òní

ní ìlà ti

Bíṣọ́ọ̀bù [*]

Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.[‡]

Bíṣọ́ọ̀bù sí Àwọn Orílẹ̀-èdè, lábẹ́ Àṣẹ Aposteli

1. St. Evodius, Aposteli kan nínú Àwọn Àádọ́rin [CO]

Kristi rán an pẹ̀lú Àwọn Àádọ́rin ní nǹkan bí ọdún 30 Lẹ́yìn Kristi (Luku 10:1)
bíṣọ́ọ̀bù àkọ́kọ́ ti Antioku lẹ́yìn St. Peteru, ní nǹkan bí ọdún 53 Lẹ́yìn Kristi

Ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli yìí nà láti ọdọ̀ Aposteli Evodius, ní nǹkan bí ọdún 30 Lẹ́yìn Kristi, títí di òní: ó jẹ́ ọdún 1,996 ní ọdún 2026.

Ìtẹ̀léra láti ọdọ̀ St. Evodius dé ọdọ̀ Gregory IV, Baba Ńlá ti Antioku, tẹ̀lé àkọsílẹ̀ àwọn baba ńlá Antioku tí Ìtẹ́ Baba Ńlá Orthodox ti Giriki ní Antioku ń pa mọ́: àkọsílẹ̀ kan náà ni Ìjọ Orthodox ti Antioku fi ń tọ ìtẹ̀léra àwọn aposteli tirẹ̀ lọ títí dé ọdọ̀ St. Peteru, bíṣọ́ọ̀bù àkọ́kọ́ ti Antioku, ẹni tí St. Evodius rópò.

Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn ń bọlá fún St. Evodius gẹ́gẹ́ bí aposteli kan nínú Àwọn Àádọ́rin; ó ń ṣe àjọdún rẹ̀ ní 7 Oṣù Owewe, ó sì kà á mọ́ Àwọn Aposteli Àádọ́rin tí a ń bọlá fún papọ̀ ní 4 Oṣù Ṣẹ́rẹ́. Ìjọ Kátólíìkì ti Romu ń bọlá fún un gẹ́gẹ́ bí St. Evodius, bíṣọ́ọ̀bù Antioku, ní 6 Oṣù Ẹ̀bibi. Òpìtàn Eusebius, ní nǹkan bí ọdún 325 Lẹ́yìn Kristi, kọ ọ́ sílẹ̀ pé òun ni bíṣọ́ọ̀bù àkọ́kọ́ ti Antioku lẹ́yìn St. Peteru, Àwọn Òfin Àwọn Aposteli sì kọ ọ́ sílẹ̀, ní nǹkan bí ọdún 380 Lẹ́yìn Kristi, pé St. Peteru ni ó yàn án.

A ṣe ìyàsọ́tọ̀ sí ipò bíṣọ́ọ̀bù láti ọdọ̀ ẹnìkan sí ẹni tí ó tẹ̀lé e, nípasẹ̀ àwọn ìjọ tí a dárúkọ wọn nísàlẹ̀ yìí.

A tún ń bọlá fún àwọn bíṣọ́ọ̀bù kan nínú ìlà yìí gẹ́gẹ́ bí ẹni mímọ́. Àwọn àmì tí ó wà lẹ́gbẹ̀ẹ́ orúkọ wọn jẹ mọ́ ìwà mímọ́ ìgbésí ayé nìkan. Wọn kò ní í ṣe pẹ̀lú bí ìyàsọ́tọ̀ kankan ti tọ́ tó: ipò

olúkúlùkù bíṣọ́ọ̀bù tí a kọ orúkọ rẹ̀ sílẹ̀ nínú ìtẹ̀léra náà dógba pẹ̀lú ti àwọn yòókù, yálà a ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́ tàbí a kò bọlá fún un bẹ́ẹ̀.

St. Ẹni mímọ́: ẹni tí Ìjọ kan ń bọlá fún ní gbangba pé ó gbé ìgbésí ayé ìwà mímọ́ tí ó tayọ, pé ó sì wà lọ́dọ̀ Ọlọ́run nísinsin yìí, tí Ìjọ náà sì ń ṣe ìrántí rẹ̀ nínú kàlẹ́ńdà rẹ̀. Nínú Ìjọ ìjímìjí, ìyìn àwọn onígbàgbọ́ àti ti àwọn bíṣọ́ọ̀bù wọn ni a fi ń mọ àwọn ẹni mímọ́; léyìn náà, nípa kíkéde wọn ní ẹni mímọ́ lọ́nà àṣẹ nínú Ìjọ Kátólíìkì ti Romu, àti nípa ṣíṣe wọ́n lógo nínú Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn.

Ẹ.Ì. Ẹni Ìbùkún: nínú Ìjọ Kátólíìkì ti Romu, ẹni tí a ti kéde ní ẹni ìbùkún, ìgbésẹ̀ àṣẹ tí ó ń ṣáájú kíkéde ẹni náà ní ẹni mímọ́.

C Ìjọ Kátólíìkì ti Romu ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́ tàbí ẹni ìbùkún.

O Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́.

CO Ìjọ Kátólíìkì ti Romu àti Ìjọ Orthodox ti Ìlà Oòrùn méjèèjì ń bọlá fún un gégé bí ẹni mímọ́.

Pupa Ajẹ́rìíkú: ẹni tí ó fi ẹ̀mí rẹ̀ lélẹ̀ nítorí ìgbàgbọ́.

Àwọn Ìjọ kì í fìgbà gbogbo fohùn ṣọ̀kan lórí ẹni tí ó jẹ́ ẹni mímọ́. Ìjọ kan lè máa bọlá fún ẹni tí òmíràn kò bọlá fún, àwọn àmì náà sì ń fi Ìjọ tí ó ń bọlá fún olúkúlùkù wọn hàn.

Antioku

Ìtẹ́ Antioku, níbi tí "a sì kọ́kọ́ ti pe àwọn ọmọ-ẹ̀yìn ni "Kristiani."" (Ìṣe àwọn Aposteli 11:26), tí St. Peteru dá sílẹ̀ kí ó tó lọ sí Romu. Àwọn bíṣọ́ọ̀bù àti àwọn baba ńlá Antioku láti ọdọ̀ St. Ignatius, ẹni tí ó rọ́pò St. Evodius, dé ọdọ̀ Cyril V, gégé bí Ìjọ Antioku ti ń pa àkọsílẹ̀ wọn mọ́.

2. St. Ignatius CO *Ajẹ́rìíkú* 68
3. Heron I 100
4. Cornelius 127
5. Heron II 151
6. St. Theophilus CO 169
7. Maximus I 188
8. St. Serapion CO 191
9. St. Asclepiades CO 212
10. Philetus 218
11. Zebinus 232
12. St. Babylas CO *Ajẹ́rìíkú* 240
13. Fabius 253
14. Demetrian 256
15. Amphilochius 263
16. Paul ti Samosata 267
17. Domnus I 270
18. Timaeus 273
19. Cyril 277
20. Tyrannion 299
21. Vitalius 308
22. St. Philogonius CO 314
23. Paulinus 324
24. St. Eustathius CO 325
25. Eulalius 332
26. Euphronius 333
27. Flacillus 334
28. Stephen I 341
29. Leontius 345
30. Eudoxius 350

31. St. Meletius CO 354
32. Anianus 357
33. Euzoius 360
34. Dorotheus 370
35. Paulinus II 371
36. Vitalius II 376
37. St. Flavian I CO 384
38. Porphyrius 404
39. Alexander 408
40. Theodotus 418
41. John I 427
42. Domnus II 443
43. Maximus II 450
44. Basil 459
45. Acacius 459
46. Martyrius 461
47. Peter Afọ̀ṣọ 465
48. Julian 466
49. John II 475
50. Stephen II 490
51. Stephen III 493
52. Calandion 495
53. John Codonatus 495
54. Palladius 497
55. Flavian II 505
56. Severus 513
57. Paul II 518
58. Euphrasius 521
59. St. Ephraim O 526
60. Domnus III 546
61. St. Anastasius I ará Sinai CO 561
62. St. Gregory CO 571
63. St. Anastasius II CO *Ajẹ́rìíkú* 599
64. Gregory II 610
65. Anastasius III 620
66. Macedonius 628
67. George I 640
68. Macarius 656
69. Theophanes 681
70. Sebastian 687
71. George II 690
72. Alexander II 695
73. Stephen IV 742
74. Theophylact 748
75. Theodore 767
76. John IV 797
77. Job 810
78. Nicholas 826
79. Simeon 834
80. Elias 840
81. Theodosius 852
82. Nicholas II 860
83. Michael 879
84. Zacharias 890
85. George III 902
86. Job II 917
87. Eustratius 939
88. Christopher 960
89. Theodore II 966
90. Agapius 977
91. John V 995
92. Nicholas III 1000
93. Elias II 1003
94. George Lascaris 1010
95. Macarius Oníwà Rere 1015
96. Eleutherius 1023
97. Peter III 1028
98. John VI 1051

99. Aemilian 1062
100. Theodosius II 1075
101. Nicephorus 1084
102. John VII 1090
103. John IX 1155
104. Euthymius 1159
105. Macarius II 1164
106. Athanasius 1166
107. Theodosius III 1180
108. Elias III 1182
109. Christopher II 1184
110. Theodore IV (Balsamon) 1185
111. Joachim 1199
112. Dorotheus 1219
113. Simeon II 1245
114. Euthymius II 1268
115. Theodosius IV 1269
116. Theodosius V 1276
117. Arsenius 1285
118. Dionysius 1293
119. Mark 1308
120. Ignatius II 1342
121. Pachomius 1386
122. Nilus 1393
123. Michael III 1401
124. Pachomius II 1410
125. Joachim II 1411
126. Mark III 1426
127. Dorotheus II 1436
128. Michael IV 1454
129. Mark IV 1476
130. Joachim III 1476
131. Gregory III 1483
132. Dorotheus III 1497
133. Michael V 1523
134. Dorotheus IV 1541
135. Joachim IV 1543
136. Michael VI 1577
137. Joachim V 1581
138. Joachim VI 1593
139. Dorotheus V 1604
140. Athanasius III (Dabbas) 1611
141. Ignatius III (Attiyah) 1619
142. Euthymius III 1635
143. Euthymius IV 1636
144. Macarius III (Zaim) 1648
145. Neophytos I 1674
146. Athanasius IV (Dabbas) 1686
147. Cyril V (Zaim) 1694

Ìtẹ́ Baba Ńlá Orthodox

Láti ọdún 1724, àwọn baba ńlá Orthodox ti Giriki ní Antioku, láti Sylvester dé Gregory IV, ẹni tí ó ya Alexy (Simansky) sọ́tọ̀ ní bíṣọ́ọ̀bù ní ọdún 1913, nígbà tí ó ń bẹ Rọ́ṣíà wò, ní Katidira St. Sophia ní Novgorod.

148. Sylvester 1724
149. Philemon 1766
150. Daniel 1767
151. Euthymius 1792
152. Seraphim 1813
153. Methodius 1823
154. Hierotheos 1850
155. Gerasimos 1885
156. Spyridon 1892
157. Meletius II (Doumani) 1899
158. Gregory IV (Haddad) 1906

Moscow àti Amẹ́ríkà

Láti ọdọ̀ Alexy, ẹni tí ó di Baba Ńlá ti Moscow àti Gbogbo Rọ́síà lẹ́yìn náà, ẹni tí a kọ orúkọ rẹ̀ ṣáájú ni ó ya olúkúlùkù bíṣọ́ọ̀bù sọ́tọ̀.

159. Alexy (Simansky), ẹni tí ó di Baba Ńlá Alexy I ti Moscow lẹ́yìn náà ... 1913
160. John (Wendland) 1958
161. Joseph John Skureth 1966
162. Nils Bertil Alexander Persson 1989
163. Samuel Guido, Jr. 2004

164.

Garland F. Byers, Jr.

2013

Ìtẹ̀léra kan náà pẹ̀lú Baba Ńlá ti Moscow

Baba Ńlá ti Moscow àti Gbogbo Rọ́síà ti ìsinsin yìí, Baba Ńlá Kirill, àti Bíṣọ́ọ̀bù Byers ní ìlà ìtẹ̀léra àwọn aposteli kan náà láti ọdọ̀ St. Evodius títí dé ọdọ̀ Baba Ńlá Alexy I ti Moscow (Baba Ńlá Gregory IV ti Antioku ni ó yà á sọ́tọ̀ ní ọdún 1913; Baba Ńlá ti Moscow 1945–1970). Baba Ńlá Alexy I fúnra rẹ̀ ni ó fi ọwọ́ ara rẹ̀ ya àwọn bíṣọ́ọ̀bù tí ìlà méjèèjì ti ṣẹ̀ wá sọ́tọ̀: ní ìlà ti Baba Ńlá Kirill, Metropolitan Nikodim (Rotov), ní ọdún 1960; ní ìlà ti Bíṣọ́ọ̀bù Byers, Metropolitan John (Wendland), ní ọdún 1958.

Oyè Mímọ́

Ìyàsímímọ́
17 Oṣù Ògún 2008, nípa gbígbé ọwọ́ lé, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, Palmerton, Pennsylvania.

Ìyàsọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù
20 Oṣù Ìgbé 2013, nípa gbígbé ọwọ́ lé nígbà ayẹyẹ Oúnjẹ Alẹ́ Mímọ́, ní St. Paul's Lutheran Orthodox Chapel, tí ó ṣe ìpàdé rẹ̀ ní ọjọ́ náà ní American Legion Post 16, Slatington, Pennsylvania.

Olórí ẹni tí ó yà á sọ́tọ̀
Ẹni Ọ̀wọ̀ Jùlọ Samuel Guido, Jr.

Àwọn tí ó bá a yà á sọ́tọ̀

Iṣẹ́ Ìsìn

A yà á sọ́tọ̀ sí Oyè Mímọ́ ti Bíṣọ́ọ̀bù ní 20 Oṣù Ìgbé 2013, nínú Lutheran Orthodox Church, Inc., níbi tí ó ti sìn lẹ́yìn náà gẹ́gẹ́ bí Bíṣọ́ọ̀bù Àgbà ti Ẹkùn Ìjọ Western North Carolina. Bíṣọ́ọ̀bù Byers kò ní àjọṣepọ̀ kankan pẹ̀lú ẹgbẹ́ náà mọ́.

Dókítà ninú Ẹ̀kọ́ Ìmọ̀ Ọlọ́run (*honoris causa*), tí Lutheran Orthodox Church, Inc. fi fún un ní 20 Oṣù Ìgbé 2013.

Bíṣọ́ọ̀bù Bradley A. Varvil
Bíṣọ́ọ̀bù Michael Byus
Bíṣọ́ọ̀bù James Thompson
Àwọn ìwé èrí ìyàsímímọ́ àti ìyàsọ́tọ̀, pèlú àwọn fọ́tò ìyàsọ́tọ̀ náà, wà ní ojú ìwé Nípa Bíṣọ́ọ̀bù.

Gbogbo ẹsẹ Ìwé Mímọ́ ní èdè Yorùbá tí a fà yọ ní ojú ìwé yìí ni a mú láìyí ohunkóhun padà láti inú *Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™*. Orísun: ebible.org/yor. Àmì mẹ́ta (...) ń fi ibi tí a ti fo apá kan sílẹ̀ hàn.
Biblica® ní oore ọ̀fẹ́ láti lo Bíbélì Mímọ́ ní Èdè Yorùbá Òde-Òní™ Ẹ̀tọ́ àdàkọ © 2009, 2017 Biblica, Inc. Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™ Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc. “Biblica” ni àmì ìdámọ̀ tí Biblica, Inc. fi sílẹ̀ ní United States Patent àti ní ilé iṣẹ́ tí wọ́n ti ń fúnni ní àmì ìdámọ̀. Gba àṣẹ kí o tó lòó. “Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.
A ṣe àgbékalẹ iṣẹ́ yìí lábẹ́ àkóso ti Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Láti rí ẹ̀dà ìwé àṣẹ, lọ sí http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 tàbí kí o kọ lẹ́tà ránṣẹ́ sí Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.
This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0 or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

St. Evodius, láti inú àwòrán Àwọn Aposteli Mímọ́ Onesiforu àti Evodius, nínú *Ìgbésí Ayé Àwọn Ẹni Mímọ́* ti èdè Rọ́ṣíà (Moscow, 1903–1911), fún àjọdún 7 Oṣù Owewe. Láti orí Wikimedia Commons, ohun ìní gbogbo ènìyàn; a gé etí rẹ̀, a tún àwọ̀ rẹ̀ ṣe, a sì yí ìtóbi rẹ̀ padà láti ara ti ìpilẹ̀ṣẹ̀.